

ΚΕΙΜΕΝΟ

Το Δικαστήριο της Φύσης

Όταν τον 16^ο αιώνα οι κάτοικοι ενός γαλλικού χωριού μήνυσαν ένα σμήνος εντόμων το οποίο είχε καταστρέψει τη σοδειά από τα αμπέλια τους, ο επίσκοπος, που ήταν και δικαστής, είχε κάνει μια κανονική δίκη, στην οποία αθώωθηκαν τα έντομα. Το βασικότερο επιχείρημα υπέρ της αθώωσής τους ήταν ότι και τα έντομα είναι υπάρξεις που δημιούργησε ο Θεός και γι' αυτό έχουν το δικαίωμα να τρέφονται με φυτά, όπως και οι άνθρωποι. Παρόμοιες δίκες ζώων έχουν καταγραφεί ιστορικά και πριν και μετά το παραπάνω συμβάν, με καταδίκες, αθώσεις, δημόσιες κατηγορίες και καταβολή προστίμων.

Κωμική και ουτοπική¹ πρακτική όλα αυτά, θα παρατηρήσει σήμερα και ο πλέον ανυποψίαστος πολίτης. Ωστόσο, μέσα από εκείνη την πρακτική προκύπτει μια εγωιστική άποψη για την κυριαρχία του ανθρώπου πάνω στη φύση. Και δεν είναι περίεργο που εκείνη η αντίληψη οδήγησε, ίσως, στην ανάπτυξη μιας κουλτούρας, η οποία χάραξε στη συνείδησή μας μια διαχωριστική γραμμή μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης. Η κουλτούρα λοιπόν του Ουμανισμού και μετά του Διαφωτισμού ενοχοποιείται από τις ακραίες οικολογικές θέσεις που θέλουν τον άνθρωπο κατηγορούμενο στο Δικαστήριο της Φύσης. [...]

Όσο όμως και αν αρνείται κανείς την αποδεικτική επιχειρηματολογία της εγωιστικής συμπεριφοράς του ανθρώπου ενάντια στη φύση, η αλήθεια είναι ότι ο άνθρωπος σήμερα έχει γίνει κύριος της φύσης, με την πλανητική έννοια, και μπορεί με τις ενέργειές του να θέσει σε κίνδυνο όλες τις ισορροπίες της βιόσφαιρας. Με τα πυρηνικά οπλοστάσια, π.χ., και τα πυρηνικά εργοστάσια, που μπορούν εξίσου να προκαλέσουν τεράστιες καταστροφές με τη γενετική τεχνολογία, η οποία οδηγεί σε μια **ασυγκράτητη** ώθηση τον άνθρωπο να πειραματίζεται, για να επιτύχει τον έλεγχο της γενετικής σύστασής του αλλά και κάθε μορφής ζωής που τον ενδιαφέρει με την περιβαλλοντική κακοποίηση, η οποία οδηγεί σε βιβλικές καταστροφές, όπως η καταστροφή του όζοντος, ή την ολοένα αυξανόμενη ξηρασία, που πιθανόν να διαμορφώσει τους πολέμους του 21^{ου} αιώνα, οι οποίοι θα μπορούσαν να είναι πόλεμοι νερού με την καταστρεπτική ή και ανεξέλεγκτη αύξηση του πληθυσμού της Γης, η οποία, σύμφωνα με λογικές εκτιμήσεις, δεν αντέχει πάνω από ένα δισεκατομμύριο κατοίκους, ενώ σήμερα είμαστε ήδη πάνω από πέντε δισεκατομμύρια.

Έτσι, έχουμε περάσει πια από τις ουτοπικές δίκες των ζώων σε μια νέα εποχή, που επιβάλλει την ηθική της ευθύνης του ανθρώπου για την επιβίωση της ζωής πάνω στον πλανήτη μας. Μιας ευθύνης όμως που προσβλέπει στο μέλλον, το οποίο δεν είναι εύκολα **ορατό**, αν και βλέπουμε μπροστά μας καθημερινά τα θανάσιμα αμαρτήματα του πολιτισμού μας [...]. Όπως όμως συμβαίνει πάντα, κάθε ασθένεια χαρακτηρίζεται από **ειδικά** συμπτώματα, τα οποία, αν διαγνωσθούν εγκαίρως, η αντιμετώπισή της μπορεί να ελεγχθεί **επιτυχώς**. Και αν λοιπόν δεχθούμε ότι η Γη άρχισε να νοσεί, τα αμαρτήματα του πολιτισμού μας είναι τα προειδοποιητικά συμπτώματα. [...]

Ο προβληματισμός λοιπόν στο Δικαστήριο της Φύσης έχει αρχίσει. Η ηθική της **ευθύνης** του ανθρώπου είναι το κυρίαρχο επιχείρημα. [...] Είμαστε όλοι συνυπεύθυνοι και πρέπει να γνωρίζουμε τις ευθύνες μας, όχι μόνο τα δικαιώματά μας, τα οποία πολλές φορές μπορεί να είναι αδικαιολόγητα και ακραία, όπως των αμπελουργών του χωριού εκείνου της Γαλλίας, οι οποίοι μήνυσαν τα έντομα. Δεν χρειάζονται λοιπόν τέτοιες ουτοπίες. Εκείνο που χρειάζεται είναι να κατανοηθεί η αναγκαιότητα της λιτότητας στην κατανάλωση της φύσης, που φαντάζει ως η μόνη αληθινή ουτοπία, η οποία ωστόσο μπορεί με την κατάλληλη παιδεία να μετατραπεί έγκαιρα σε ρεαλιστική πρακτική· σε έναν επιστημονικό βηματισμό, ισορροπημένο και σταθερό.

-----
1. ουτοπική = απραγματοποίητη, ανεφάρμοστη

Στ. Ν. Αλαχιώτης, 24 Νοεμβρίου 2008, (άρθρο από τον Ημερήσιο Τύπο)

(Το κείμενο έχει τροποποιηθεί για τον σκοπό της αξιολόγησης.)

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A1. Να αποδώσετε περιληπτικά το περιεχόμενο του κειμένου (90-100 λέξεις).

Μονάδες 25

B1. Με βάση τις σχετικές αναφορές του κειμένου, να γράψετε στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε περίοδο λόγου τη λέξη **Σωστό**, αν το περιεχόμενό της είναι σωστό, ή τη λέξη **Λάθος**, αν είναι λανθασμένο:

α. Είναι ιστορικά καταγεγραμμένο ότι στο παρελθόν συνέβαιναν δίκες ζώων.

β. Ο Διαφωτισμός ενοχοποιεί τις ακραίες οικολογικές θέσεις.

- γ. Ο άνθρωπος, με την πλανητική έννοια, σήμερα δεν εξουσιάζει τη φύση.
- δ. Η έγκαιρη διάγνωση των συμπτωμάτων του οικολογικού προβλήματος μπορεί να συμβάλει στην αντιμετώπισή του.
- ε. Οι επιστήμονες είναι αποκλειστικά υπεύθυνοι για την αντιμετώπιση του οικολογικού προβλήματος.

Μονάδες 10

B2. Να δώσετε έναν διαφορετικό τίτλο στο κείμενο, χρησιμοποιώντας τη γλώσσα κυριολεκτικά.

Μονάδες 5

B3. α) Να γράψετε μία συνώνυμη για καθεμιά από τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου: δημιούργησε, αντίληψη, ενέργειες, ασθένεια, κυρίαρχο.

Μονάδες 5

β) Να γράψετε μία αντώνυμη για καθεμιά από τις έντονα σημειωμένες λέξεις του κειμένου: ασυγκράτητη, ορατό, ειδικά, επιτυχώς, ευθύνης .

Μονάδες 5

B4. Με ποιο τρόπο (κυριολεκτικό ή μεταφορικό) χρησιμοποιείται η γλώσσα στις παρακάτω προτάσεις / φράσεις;

- α. «...οι κάτοικοι ενός γαλλικού χωριού μήνυσαν ένα σμήνος εντόμων...»
- β. «...χάραξε στη συνείδησή μας...»
- γ. «...τα πυρηνικά εργοστάσια μπορούν να προκαλέσουν τεράστιες καταστροφές...»
- δ. «...η Γη άρχισε να νοσεί...»
- ε. «...τα αμαρτήματα του πολιτισμού μας...»

Μονάδες 10

Γ1. Στο πλαίσιο περιβαλλοντικής δράσης που οργανώνει το σχολείο σου, εκφωνείς ομιλία 400-500 λέξεων. Σε αυτήν να παρουσιάσεις τεκμηριωμένα τις απόψεις της ομάδας σου, αναφέροντας συγκεκριμένους τρόπους χρήσης της τεχνολογίας, σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο, ώστε αυτή να είναι ωφέλιμη για το περιβάλλον.

Μονάδες 40

Πανελλαδικές εξετάσεις Ομογενών 2020 (Παλαιό σύστημα)